

การขออนุญาตผลิตภัณฑ์อาหาร (ขอเครื่องหมาย อย.)

“อาหาร” ในพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 หมายถึง “วัตถุทุกชนิดที่คนกิน ดื่ม หรือนำเข้าสู่ร่างกาย แต่ ไม่รวมถึงยา วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท หรือยาเสพติดให้โทษ นอกจากนี้อาหารยังรวมถึงวัตถุที่ใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตอาหาร วัตถุเจือปนอาหาร สี เครื่องปรุงแต่งกลิ่นรสด้วย”

ปัจจุบันนี้ประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ ได้รวมตัวกันเป็นชมรมหรือสหกรณ์ นำวัตถุดิบที่ได้จากการเกษตรและการเลี้ยงสัตว์มาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปเพื่อบริโภคหรือจำหน่ายเป็นการช่วยลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ เช่น เครื่องดื่มที่ทำจากผลไม้ท้องถิ่น เครื่องดื่มจากสมุนไพร กะปิ น้ำปลา ขนมหวาน อาหารขบเคี้ยว เป็นต้น ซึ่งผลิตภัณฑ์เหล่านี้จะต้องสะอาด ปลอดภัย และมีคุณภาพหรือมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด ผู้ผลิตอาจต้องขออนุญาตให้ถูกต้องตามกฎหมายก่อนที่ จะผลิตเพื่อจำหน่ายต่อไป

อนึ่ง ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตเพื่อจำหน่ายมีจำนวนหนึ่งที่เป็นผลิตภัณฑ์ที่คาบเกี่ยวหรือก้ำกึ่งว่าจะเป็นยาหรืออาหาร เพื่อป้องกันความสับสนในเรื่องนี้ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาจึงกำหนดแนวทางการพิจารณาว่า ผลิตภัณฑ์ใดที่ จัดเป็นอาหาร ต้องมีลักษณะดังนี้

1. มีส่วนประกอบเป็นวัตถุที่มีในตำราที่รัฐมนตรีประกาศตามพระราชบัญญัติยาและโดยสภาพของวัตถุนั้นเป็น ได้ทั้งยาและอาหาร

2. มีข้อบ่งใช้เป็นอาหาร

3. ปริมาณการใช้ไม่ถึงขนาดที่ใช้ในการป้องกันหรือบำบัดรักษาโรค

4. การแสดงข้อความในฉลากและการโฆษณาอาหารที่ผสมสมุนไพรซึ่งไม่จัดเป็นยานั้นต้องไม่มีการแสดงสรรพคุณเป็นยากกล่าวคือป้องกัน บรรเทา บำบัด หรือรักษาโรคต่าง ๆ

การแบ่งกลุ่มผลิตภัณฑ์อาหาร

อาหารแบ่งตามลักษณะการขออนุญาตผลิต ออกเป็น 2 กลุ่มคือ

1. กลุ่มอาหารที่ไม่ต้องมีเครื่องหมาย อย.

อาหารกลุ่มนี้ ส่วนใหญ่เป็นอาหารที่ไม่แปรรูปหรือถ้าแปรรูปก็ใช้กระบวนการผลิตง่าย ๆ ในชุมชนผู้บริโภคจะต้องนำมาปรุงหรือผ่านความร้อนก่อนบริโภค อาหารกลุ่มนี้ผู้ผลิตที่มีสถานที่ผลิตไม่เข้าข่าย โรงงาน (ใช้อุปกรณ์หรือเครื่องจักรต่ำกว่า 5 แรงม้า หรือคนงานน้อยกว่า 7คน) สามารถผลิตจำหน่ายได้โดยไม่ต้องมาขออนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาหรือสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด แต่ต้องแสดงฉลากอาหารที่ถูกต้องไว้ด้วย

2. กลุ่มอาหารที่ต้องมีเครื่องหมาย อย.

อาหารกลุ่มนี้เป็นอาหารที่มีการแปรรูปเป็นอาหารกึ่งสำเร็จรูปหรืออาหารสำเร็จรูปแล้ว ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อผู้บริโภคในระดับต่ำ ปานกลางหรือสูง แล้วแต่กรณี ได้แก่ อาหารที่ต้องมีฉลาก อาหารกำหนดคุณภาพหรือมาตรฐาน หรืออาหารควบคุมเฉพาะ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องขออนุญาตสถานที่ผลิตอาหารและขอขึ้นทะเบียนตำรับอาหาร หรือจดทะเบียนอาหาร หรือแจ้ง

รายละเอียดของอาหารแต่ละชนิดแล้วแต่กรณี ได้ที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา หรือสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด

กลุ่มอาหารที่ไม่ต้องมีเครื่องหมาย อย.

อาหารกลุ่มนี้ ผู้ผลิตไม่ต้องขออนุญาตผลิตภัณฑ์ แต่ต้องแสดงฉลากตามที่กฎหมายกำหนด นอกจากนี้หากสถานที่ผลิตเข้าข่ายโรงงานก็ต้องขออนุญาตตั้งโรงงานด้วย ดังนี้

กลุ่มและชนิดของอาหาร

เอกสารที่ใช้ในการขออนุญาต

q ผลิตภัณฑ์จากพืช

ข้าวกล้อง, ธัญพืชต่าง ๆ , งา

เมล็ดถั่วแห้ง, พริกแห้ง,

ข้าวเกรียบ (ไม่ทอด),

ธัญพืชชนิดอบ/ผง, พริกป่น

q ผลิตภัณฑ์จากสัตว์

ปลาแห้ง, กุ้งแห้ง, รังนกแห้ง,

ไข่เค็มดิบ, กะปิ, ปลาร้าผง/ดิบ,

ปลาต้ม, น้ำบูดู, น้ำผึ้ง (ที่ผลิตจากสถานที่ผลิตไม่เป็นโรงงาน)

q อื่น ๆ

เกลือบริโภค (เกลือป่น)

1. กรณีสถานที่ผลิตเข้าข่ายโรงงาน จะต้องยื่นขอตั้ง

โรงงานผลิตอาหาร พร้อมหลักฐานตามที่ได้กำหนดไว้ เพื่อขอรับใบอนุญาตผลิตอาหาร ถ้าไม่เข้าข่ายโรงงานไม่ต้องยื่นขอ

2. ตัวผลิตภัณฑ์ไม่ต้องขอ อย. แต่ต้องแสดงฉลาก ซึ่งข้อความในฉลากต้องแสดงชื่ออาหาร น้ำหนักสุทธิ (ของแข็ง, ผง) หรือปริมาตรสุทธิ (ของเหลว) เป็นระบบเมตริก (เช่น กรัม กิโลกรัม ลูกบาศก์เซนติเมตร) (หรือ ซม.3 หรือ ลบ.ซม) ลิตร มิลลิลิตร (หรือ มล.) ชื่อและที่ตั้งของสถานที่ผลิต โดยมีคำว่า “ผลิตโดย” นำหน้า และวันเดือนปีที่ผลิต หรือหมดอายุ หรือควรบริโภคก่อนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 194) พ.ศ.2543 เรื่องฉลากอาหาร

3. กรณีเกลือบริโภคไม่ต้องขอ อย. แต่ต้องผลิตให้ได้มาตรฐานตามที่กำหนดไว้ ในประกาศในกระทรวงสาธารณสุขและต้องแสดงฉลาก

กลุ่มอาหารที่ต้องมีเครื่องหมาย อย.

กลุ่มอาหารที่ต้องมีเครื่องหมาย อย. แต่ไม่ต้องส่งตัวอย่างอาหารตรวจวิเคราะห์

อาหารกลุ่มนี้ได้แก่ อาหารที่ต้องมีฉลากที่รัฐมนตรีมีได้กำหนดให้ส่งมอบฉลาก ผู้ผลิตจะต้องขออนุญาตสถานที่ผลิตอาหารและผลิตภัณฑ์ต่อสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาหรือสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดโดยใช้เอกสารและหลักฐานในการยื่นขออนุญาตดังนี้

กลุ่มและชนิดของอาหาร

เอกสารที่ใช้ในการขออนุญาต

· เครื่องปรุงรสและน้ำจิ้ม เช่น

เต้าเจี้ยว, น้ำสลัด, ซอสน้ำมันหอย,

น้ำจิ้มสุกี้, น้ำจิ้มไก่, น้ำจิ้มปลาหมึก, น้ำเกลือปรุงอาหาร

· น้ำพริกที่สำเร็จรูปที่รับประทานได้ทันที เช่น

น้ำพริกเผา, น้ำพริกนรก, น้ำพริกสวรรค์, น้ำพริกปลาลาย, ปลาร้าทรงเครื่อง/แจ่วบอง

· ผลิตภัณฑ์จากผลไม้

เช่น กล้วยตาก, กล้วย/สาเก/ขนุน/ทุเรียนทอด/อบกรอบ, กล้วย/ สับปะรด/ทุเรียน/มะขาม/ขนุนกวน,มะม่วง/
มะขาม/ฝรั่ง/มะกอก/มะยมตอง/มะม่วง/มะกรูด/มะขาม/บอระเพ็ดแช่อิ่ม, ชมพู่/มะยม/ฝรั่ง/
มะเฟือง/มะม่วงหิโย, ลูกหิโย/มะขามคลุกน้ำตาล, ส้มแผ่น/ส้มลิ้ม, มะพร้าว/มะขาม/มะนาวดองแก้ว

· ผลิตภัณฑ์จากสัตว์

เช่น ไส้กรอก, แหนม, หมูยอ, ลูกชิ้น, กุนเชียง, เนื้อสวรรค์, ปลาแผ่น, หมูแผ่น, หมูหยอง, หมูทุบ, ปลากรอบ
ปรุงรส, ปลาหมึกอบกรอบ, ไข่เค็ม

ต้มสุก

· ขนมและอาหารขบเคี้ยว

เช่น ทองหยิบ, ทองหยอด, ทองม้วน, ขนมหม้อแกง, ขนมปังปอนด์, บิสกิต, คุกกี้, ข้าวเกรียบทอด, เมี่ยงคำ, ถั่ว
ทอด ฯลฯ

· กรณีสถานที่ผลิตเข้าข่ายโรงงาน จะต้องยื่นขอตั้ง

โรงงานผลิตอาหาร พร้อมหลักฐานตามที่ได้กำหนดไว้ กรณีที่ได้รับใบอนุญาตผลิตอาหารแล้วให้ยื่นสำเนา
ใบอนุญาตผลิตอาหาร จำนวน 1 ฉบับ หรือ

· กรณีสถานที่ผลิตไม่เข้าข่ายโรงงาน ต้องยื่นคำขอ

รับเลขสถานที่ผลิตอาหาร จำนวน 2 ฉบับ พร้อมหลักฐานที่กำหนดไว้ กรณีที่ได้รับเลขสถานที่ผลิตอาหารแล้ว
ให้ยื่นสำเนาคำขอรับเลขสถานที่ผลิตอาหาร จำนวน 1 ฉบับ และ

· การรับเลขสารบบอาหาร (หรือเลข อย.) ของ

อาหารแต่ละชนิด จะต้องยื่นแจ้งรายละเอียดของอาหารภายหลังการยื่นขออนุญาตตั้งโรงงานผลิตอาหารหรือ
ยื่นคำขอรับเลขสถานที่ผลิตอาหารโดยยื่นใบจดทะเบียนอาหาร/แจ้งรายละเอียดอาหาร จำนวน 2 ฉบับ โดย
ให้เขียนเครื่องหมาย “3” เลือกใน ๐ ขอแจ้งรายละเอียดอาหาร” และเลือกว่าเป็นอาหารที่ผลิตในกรอบ
ข้อความว่า “๐ ผลิต” พร้อมลงชื่อให้คำรับรองท้าย

กลุ่มและชนิดของอาหาร

เอกสารที่ใช้ในการขออนุญาต

· ลูกอมและทอฟฟี่

เช่น ลูกอมรสนม, ลูกอมรสมะขาม, ทอฟฟี่รสนม, ทอฟฟี่รสมะพร้าว

· ผลิตภัณฑ์ในกลุ่มที่ 1 ที่มีวัตถุดิบขึ้นหรือสารดูดออกซิเจนในภาชนะบรรจุ

กลุ่มอาหารที่ต้องมีเครื่องหมาย อย. และรายงานผลการตรวจวิเคราะห์อาหารไว้ให้ตรวจสอบ

อาหารกลุ่มนี้ได้แก่ อาหารกำหนดคุณภาพหรือมาตรฐานที่รัฐมนตรีมีได้กำหนดให้ส่งมอบผลาก แต่
กฎหมายกำหนดในเรื่องคุณภาพหรือมาตรฐานของอาหารแต่ละประเภทไว้ให้ยื่นขออนุญาตผลิตต่อสำนักงาน

คณะกรรมการอาหารและยา (อย.) หรือสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด (สสจ.) โดยใช้เอกสารและหลักฐานในการยื่นขออนุญาต ดังนี้

กลุ่มและชนิดของอาหาร

เอกสารที่ใช้ในการขออนุญาต

อาหารกำหนดคุณภาพหรือมาตรฐาน

- น้ำส้มสายชู
  - น้ำมันสำหรับปรุงอาหาร
- เช่น น้ำมันหมู น้ำมันงา น้ำมันมะพร้าว น้ำมันปาล์ม

- น้ำแร่ ตามธรรมชาติ
- ไข่เยี่ยวม้า
- กาแฟ ชนิดคั่วเมล็ด/ผงสำเร็จรูป/ปรุงสำเร็จ
- ชา ชนิดชาใบ/ผงสำเร็จรูป/ปรุงสำเร็จ
- น้ำพริกแกง

เช่น น้ำพริกแกงส้ม น้ำพริกแกงเผ็ด

น้ำพริกแกงเขียวหวาน

- เครื่องปรุงรส

เช่น ซอสมะเขือเทศ ซอสพริก น้ำปลา ผลิตภัณฑ์ปรุงรสที่ได้จากการย่อยโปรตีนของถั่วเหลือง (ได้แก่ ซีอิ๊วหรือ

- กรณีสถานที่ผลิตเข้าข่ายโรงงาน ต้องยื่นคำขอตั้งโรงงานผลิตอาหาร จำนวน 1 ฉบับ พร้อมหลักฐานที่กำหนดไว้ กรณีที่ได้รับใบอนุญาตผลิตอาหารแล้วให้ยื่นสำเนาใบอนุญาตผลิตอาหาร จำนวน 1 ฉบับ หรือ
- กรณีสถานที่ผลิตไม่เข้าข่ายโรงงาน ต้องยื่นคำขอรับเลขสถานที่ผลิตอาหาร จำนวน 2 ฉบับ พร้อมหลักฐานที่กำหนดไว้ กรณีที่ได้รับเลขสถานที่ผลิตอาหารแล้ว ให้ยื่นสำเนาคำขอรับเลขสถานที่ผลิตอาหาร จำนวน 1 ฉบับ และ

- การรับเลขสารบบอาหาร (หรือเลข อย.) ของอาหารแต่ละชนิด จะต้องยื่นจดทะเบียนอาหารภายหลังการยื่นขออนุญาตตั้งโรงงานผลิตอาหาร หรือยื่นคำขอรับเลขสถานที่ผลิตอาหาร โดยยื่นใบจดทะเบียนอาหาร/แจ้งรายละเอียดอาหาร จำนวน 2 ฉบับ โดยให้เขียนเครื่องหมาย “4” เล็กใน ๐ ของจดทะเบียนอาหาร และเลือกกว่าเป็นอาหารที่ผลิตในกรอบข้อความว่า ๐ ผลิต พร้อมลงชื่อให้คำรับรอง

กลุ่มและชนิดของอาหาร

เอกสารที่ใช้ในการขออนุญาต

ซอสถั่วเหลือง ซอสปรุงรส)

- แยม เยลลี่ และมาร์มาเลต

กลุ่มอาหารที่ต้องมีเครื่องหมาย อย. และต้องส่งตัวอย่างอาหารตรวจวิเคราะห์

อาหารกลุ่มนี้ได้แก่ อาหารควบคุมเฉพาะกฎหมายจะกำหนดคุณภาพมาตรฐานเอาไว้ผู้ผลิตจะต้องส่งตัวอย่าง วิเคราะห์ตามที่กฎหมายกำหนด และนำผลวิเคราะห์มาประกอบการยื่นขออนุญาตผลิตต่อสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) หรือสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด (สสจ.) โดยใช้เอกสารและหลักฐานในการยื่นขออนุญาตดังนี้

กลุ่มและชนิดของอาหาร

เอกสารที่ใช้ในการขออนุญาต

อาหารควบคุมเฉพาะ

- เครื่องดื่มชนิดน้ำและผง ที่ทำจากพืช/ผัก/ผลไม้/สมุนไพร/ธัญพืช/ถั่วเมล็ดแห้ง, น้ำตาลสด, เครื่องดื่ม รังนก, กาแฟถั่วเหลือง

- อาหารในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิท

เช่น อาหารกระป๋อง อาหารบรรจุขวดแก้วที่ฝามียางรองด้านใน อาหารที่บรรจุกล่อง/ซอง/ถุงออลูมิเนียมพอยล์ ที่ปิดผนึก

- นมและผลิตภัณฑ์นม

เช่น นมโค นมปรุงแต่ง นมเปรี้ยว ไอศกรีม เนยแข็ง เนย

- น้ำดื่ม/น้ำบริโภคในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิท

- น้ำแข็งชนิดซอง/ก้อน

- กรณีสถานที่ผลิตเข้าข่ายโรงงาน ต้องยื่นดังนี้

1. คำขอตั้งโรงงานผลิตอาหาร จำนวน 1 ฉบับ หากได้รับอนุญาตแล้ว ให้ยื่นสำเนาใบอนุญาตผลิตอาหาร จำนวน 1 ฉบับ พร้อมหลักฐานที่กำหนด

2. คำขอขึ้นทะเบียนตำรับอาหาร จำนวน 2 ฉบับ

3. รายงานผลการตรวจวิเคราะห์ (ฉบับจริงพร้อมสำเนา อายุไม่เกิน 1 ปี) จำนวน 2 ชุด

4. ฉลากอาหาร จำนวน 5 ชุด

- กรณีสถานที่ผลิตไม่เข้าข่ายโรงงาน ต้องยื่นดังนี้

1. คำขอรับเลขสถานที่ผลิตอาหาร จำนวน 2 ฉบับ พร้อมหลักฐานที่กำหนด กรณีที่ได้รับเลขสถานที่ผลิตอาหารแล้ว ให้ยื่นสำเนาคำขอรับเลขสถานที่ผลิตอาหารจำนวน 1 ฉบับ

2. คำขออนุญาตให้ฉลากอาหาร จำนวน 2 ฉบับ

3. รายงานผลการตรวจวิเคราะห์ (ฉบับจริงพร้อมสำเนาอายุไม่เกิน 1 ปี)

4. ฉลากอาหาร 5 ชุด

ที่มา : สำนักคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข

http://webhost.cpd.go.th/ewt/maehongson1/download/korporator_files/%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%82%E0%B8%AD%E0%B8%AD%E0%B8%99%E0%B8%B8%E0%B8%8D%E0%B8%B2%E0%B8%95%E0%B8%9C%E0%B8%A5%E0%B8%B4%E0%B8%95%E0%B8%A0%E0%B8%B1%E0%B8%93%E0%B8%91%E0%B9%8C%E0%B8%AD%E0%B8%B2%E0%B8%AB%E0%B8%B2%E0%B8%A3.htm

แบบฟอร์มการขอเผยแพร่ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงานสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแพร่
 สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
 ตามประกาศสำนักงานสาธารณสุขอำเภอสูงเม่น
 เรื่อง แนวทางการเผยแพร่ข้อมูลต่อสาธารณะผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงาน พ.ศ.๒๕๖๕
 สำหรับสำนักงานสาธารณสุขอำเภอสูงเม่น

แบบฟอร์มการขอเผยแพร่ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงานสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแพร่	
ชื่อหน่วยงาน : .....สำนักงานสาธารณสุขอำเภอสูงเม่น วัน/เดือน/ปี..... ๑ ธันวาคม ๒๕๖๔..... หัวข้อ สสอ.สูงเม่น รายละเอียดข้อมูล (โดยสรุปหรือเอกสารแนบ) ๑.ข้อมูลผู้บริหารของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอสูงเม่น ๒.นโยบายผู้บริหาร ๓.โครงสร้างสำนักงานสาธารณสุขอำเภอสูงเม่น ๔.หน้าที่และอำนาจของหน่วยงานตามกฎหมายจัดตั้ง ๕.ข้อมูลติดต่อหน่วยงาน ๖.ช่องทางรับฟังความคิดเห็น Link ภายนอก :ทาง www.sasuksungmen.com หมายเหตุ :	
ผู้รับผิดชอบการให้ข้อมูล สันติ บุญดา (นายสันติ บุญดา) ตำแหน่ง เจ้าพนักงานสาธารณสุขชำนาญงาน วันที่...๑.....เดือน..ธันวาคม.....พ.ศ.๒๕๖๔	ผู้อนุมัติรับรอง ศราวุธ นันทวรรณ (นายศราวุธ นันทวรรณ) ตำแหน่ง สาธารณสุขอำเภอสูงเม่น วันที่..๑.....เดือน.....ธันวาคม.....พ.ศ.๒๕๖๔
ผู้รับผิดชอบการนำข้อมูลขึ้นเผยแพร่ อนุชา ฤงคำ (...นายอนุชา ฤงคำ...) ตำแหน่ง..นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ..... วันที่...๑.....เดือน.....ธันวาคม.....พ.ศ....๒๕๖๔	